

Република Србија

МИНИСТАРСТВО ПРОСВЕТЕ И НАУКЕ

ЗАВОД ЗА ВРЕДНОВАЊЕ КВАЛИТЕТА ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

ЗАВРШНИ ИСПИТ НА КРАЈУ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

школска 2011/2012. година

ТЕСТ 2

СРПСКИ ЈЕЗИК

УПУТСТВО ЗА РАД НА ТЕСТУ

Тест који треба да решиш има 20 задатака, а за рад је предвиђено 120 минута. Сваки задатак најпре пажљиво прочитај и размисли о томе шта се у њему тражи. Прво реши оне задатке који су за тебе лакши, а касније решавај оне задатке који су за тебе тежи.

Пажљиво прочитај текст сваког задатка јер је у њему објашњено на који начин треба да одговориш. У задацима се од тебе тражи да заокружиш слово испред тачног одговора, да спојиш делове одговора, да нешто напишеш и др.

Увек користи пуне називе приликом решавања задатака, скраћенице нису дозвољене (нпр. треба написати: прилошка одредба за место, а не п.о.м.).

У квадрат који се налази са десне стране задатка немој ништа уписивати, то је простор у који се уписује број бодова.

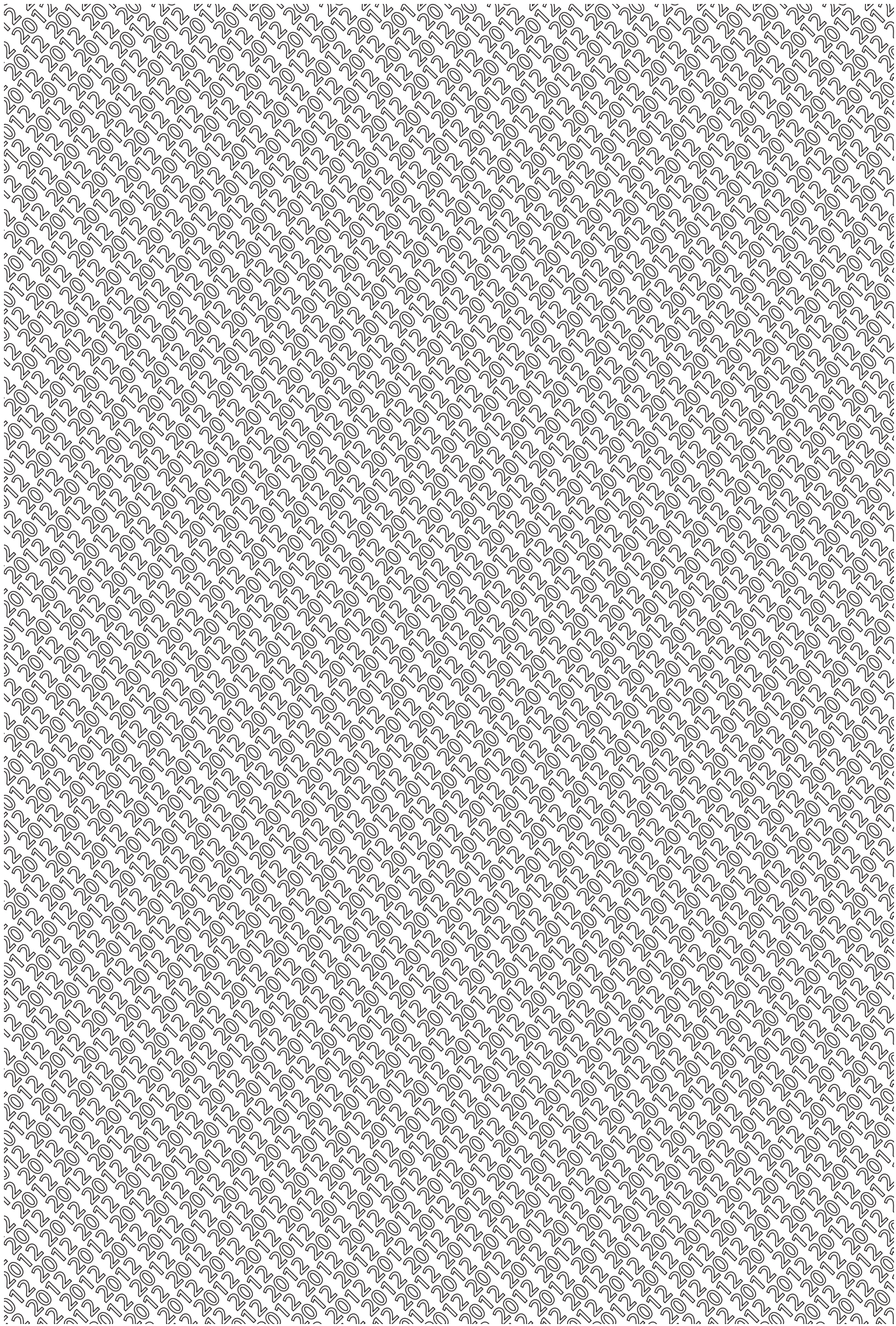
На овој и последњој страни немој ништа уписивати.

Тест мораш да попуниш **хемијском оловком**. Током рада можеш да користиш графитну оловку и гумицу. Задатке решавај прво графитном оловком јер тако имаш могућност да, уколико уочиш грешку, ту грешку исправиш.

Пре него што предаш тест, провери своје одговоре још једном, а потом све одговоре напиши хемијском оловком. Одговор који је написан само графитном оловком неће бити признат, као ни одговор који је прецртаван и исправљан хемијском оловком.

Ако завршиш раније, предај тест дежурном наставнику и тихо изађи да не сметаш другима.

Желимо ти много успеха на испиту!

1. Прочитај текст и одреди његову сврху.

Јабука која размишља

Неко га зове глаголски прилог, неко партицип, неко герунд, за старе Грке је био „метохикос“, а за Русе „деепричастие“. Како год да звучи, свуда су с њим исте муке. Веома је згодан да се њиме скрати реченица, али управо зато...

Увек ће, ваљда, бити ђака који пишу „Размишљајући о сили теже, крај саме његове (Њутнове) главе пала је једна јабука... ” и увек ће учитељ морати да објашњава да тако мисаоне јабуке не постоје, да је требало написати или „Док је размишљао о сили теже... ” или „Размишљајући о сили теже, *приметно* је како крај његове главе пада јабука”.

Другим речима, субјекат глаголског прилога мора бити исти као и субјекат главне реченице.

(Иван Клајн, *Испречи на реци*)

Сврха наведеног текста јесте да:

- а) докаже да глаголски прилог скраћује реченице;
- б) преприча познату анегдоту о Њутну и јабуци;
- в) истакне да и други језици имају глаголски прилог;
- г) укаже на погрешну употребу глаголског прилога.

Заокружи слово испред тачног одговора.

2. Прочитај реченице из текста *Краљевске везе*. Те реченице су испреметане. Поред сваке реченице упиши бројеве од 1 до 5 тако да добијеш логичан редослед догађаја.

_____ Слика је очигледно била од велике помоћи, будући да је Чарлс потписао документ о споразуму.

_____ Питер Паул Рубенс био је познати сликар, који је сликао за краљеве и краљице широм Европе.

_____ Осим сликањем, по потреби се бавио и дипломатским пословима.

_____ Током боравка у Енглеској, Рубенс је за краља Чарлса насликао слику под именом *Мир и рај*, на којој је нагласио предности мира.

_____ Зато га је шпански краљ Филип IV послао у Енглеску са задатком да убеди краља Чарлса I да потпише мировни споразум.

(Абигејл Витли, *Прича о сликарству*)

3. Прочитај текст о Чарлију Чаплину и подвуци у њему реченицу у којој аутор износи свој коментар.

Чарли Чаплин је рођен 16. априла 1889. године у сиромашном делу Лондона. Његови родитељи били су путујући глумци који су изводили комичне дуете. Али разлога за смех баш и није било. Чаплинов отац био је алкохоличар, па га је Чаплинова мајка због тога оставила.

Чарли и његов брат доспели су у дом за незбринуту децу. Чарли је о боравку у дому написао следеће: „Живели смо у некој бедној соби. Најчешће нисмо имали ништа за јело. Ипак, тамо су ме научили да напишем своје презиме – Чаплин. Та реч ме је фасцинирала и сматрао сам да баш личи на мене.”

Дом за незбринуту децу Чарли је напустио у деветој години. Годину дана касније прикључио се једној позоришној трупи.

4. Прочитај текст о научнику Милутину Миланковићу и сажетке тог текста.

Милутин Миланковић је уз Теслу и Пупина најпознатији српски научник. Био је професор на Универзитету у Београду, где је започео истраживања која су му донела углед у свету науке.

Своја интересовања усмерио је на проучавање соларне климе и планетарне температуре. Као резултат тих проучавања настала је теорија ледених доба, у свету позната као Миланковићеви циклуси. Та теорија дуго је била оспоравана, али је после многобројних провера прихваћена у научним круговима. Поред теорије ледених доба, Миланковића је познатим учинио и календар који је понудио свету. Тај календар прецизнији је од јулијанског и грегоријанског.

Миланковић је објавио велики број научних радова и књига, које су преведене на многе светске језике. Његова достигнућа пажљиво се изучавају. Он је један од најцитиранијих научника свих времена.

Заокружи број испред **најпотпунијег сажетка** текста о Милутину Миланковићу.

1. Милутин Миланковић један је од најпознатијих српских научника. Био је професор на Београдском универзитету. Аутор је теорије ледених доба и творац најпрецизнијег календара. Миланковићеви радови, преведени на више светских језика, предмет су интересовања стручне јавности у целом свету.
2. Милутин Миланковић је српски научник чији су радови изазвали различита реаговања у стручној јавности. Био је чак и оспораван у научним круговима. Ипак, после дуготрајних провера које су показале тачност његових прорачуна, Миланковићева теорија ледених доба прихваћена је и он је постао признат научник.
3. Миланковић је један од наших најзначајнијих научника. Његова истраживања започела су на Београдском универзитету. Написао је велики број стручних радова. Иако су га у једном периоду оспоравали, научни кругови схватили су да је он био у праву и одали су му признање.

5. Прочитај текст о комедији *Мисџер долар* Бранислава Нушића и мишљење два ученика о једном од ликова из дела. Затим одреди који од **аргумента** одговара мишљењу једног, а који мишљењу другог ученика.

Жан је келнер у клубу у који долази отмени свет из виших друштвених слојева. Тај свет омаловажавао је и презирао Жана све до тренутка када је господин Матковић, један од чланова клуба, измислио и објавио лажну вест да је келнер добио огромно наследство из Америке. Тада Жан постаје центар опште пажње. Сви му се клањају, приређују свечане пријеме у његову част, желе да се побратиме с њим, предлажу да се улица назове његовим именом, девојке из отмених породица настоје да се удају за њега. И Жан сам, ни крив ни дужан, не знајући истину, живи у уверењу да је милионер. После неколико дана Матковић открива да је вест о Жановом наследствоу била само његова шала.

Мишљења ученика:

Ана: Матковић није смео да измисли тако нешто. Поиграо се са свима.

Иван: Матковићева шала преокренула је ток збивања у комаду.

Поред сваког аргумента напиши име ученика који би га употребио.

1. Та шала нема оправдање јер не постоји безазлена лаж. _____
2. Шала има оправдање јер открива праве особине јунака. _____
3. Шала је довела до интересантног заплета у овој комедији. _____
4. Књижевна дела треба да истичу само моралне вредности. _____

6. За наградну игру у којој купци једног безалкохолног пића треба да пронађу одређени знак испод етикете на боци смишљена је следећа рекламна порука:

ОДЛЕПИО САМ КАД САМ ОДЛЕПИО.

Ако би се у формалном говору облик подвучене речи заменио обликом речи која има исто значење, онда би рекламна порука гласила:

- а) Пронашао сам кад сам одлепио.
- б) Зачудио сам се кад сам одлепио.
- в) Одушевио сам се кад сам одлепио.
- г) Освојио сам кад сам одлепио.

Заокружи слово испред тачног одговора.

7. У следећој реченици недостаје један глагол:

Разредни старешина нас је питао зашто смо _____ са часа.

Заокружи слово испред оног глагола који ће у датој реченици бити употребљен у **формалном** говору.

- а) киднути
- б) клиснути
- в) изостати
- г) збрисати

8. Заокружи слово испред реченице која је написана према правописним правилима.

- а) Друг ми је замерио да ни сам искрен.
- б) Направио је грешку неразмишљајући.
- в) Не треба говорити не истине.
- г) Често ми говоре да сам незрео.

9. Заокружи слово испред реченице у којој једна запета **није** правилно употребљена.

- а) Зажарено сунце пржи, златним зрацима ослобађа мирис дивље руже, а он се шири све до мог прозора.
- б) Грациозне и женствене, обгрљене дрвећем са свих страна, каријатиде подупиру храм.
- в) Као да излази из облака, на самом врху појављује се кућа окружена брдима, ливадама и шумом.
- г) Нашли смо се, међу високим стенама, неприступачним и нимало гостољубивим.

10. У следећој реченици подвуци све речи које **нису** написане према правилу о писању великог почетног слова:

Галерија *синтигунум* налази се у приземљу зграде филолошког факултета у кнез михаиловој улици, на територији београдске општине стари град.

11. Повежи сваку независну предикатску реченицу са врстом којој она припада.

1. обавештајна	а) Ух, што нас уплашисте!
2. упитна	б) Господине професоре, шта су то магареће године?
3. узвична	в) Причајте, господине!
4. заповедна	г) Дјецо, ви сте сад у магарећим годинама.

12. У следећим реченицама истакнуте су неке синтагме. Подвуци у њима **главне речи**.

1. Све њихове игре биле су **веома занимљиве**.
2. У кући је била **једна повелика соба за децу**.
3. Врата од собе гледала су у **пространу школску авлију**.
4. **Играјући различите игре**, показивали су своје вештине.

13. Ако је наведена тврдња у вези са српским писмом и развојем српског књижевног језика **тачна**, заокружи Т, а ако **није**, заокружи Н.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Глагољица је прво словенско писмо.	Т	Н
Словени су старословенски језик примили заједно са хришћанством.	Т	Н
Срби су у XIV веку писали повеље, уговоре и законе рускословенским језиком са елементима народног језика.	Т	Н
Срби су крајем XVIII века књижевна дела писали славеносрпским језиком.	Т	Н
<i>Писменица српског језика</i> штампана је ћирилицом коју је реформисао Вук Караџић.	Т	Н

14. Одреди значење речи која је подвучена у следећој реченици:

У сећању је мој завичај с крошњама шума добио мистичан изглед, издвојивши се од свега другог.

Реч мистичан значи:

- а) незабораван;
- б) тајанствен;
- в) привлачан;
- г) суморан.

Заокружи слово испред тачног одговора.

15. Одреди подврсту и облик речи које су подвучене у следећој реченици:

Обузе је нека чудна радост.

	Подврста речи	Род	Број	Падеж
је				
радост				

16. Одреди врсту стиха коју препознајеш у подвученом делу наведене строфе из песме *Хвала сунцу, земљи, трави* Стевана Раичковића.

Хвала сунцу, земљи, трави.

Хвала ваздуху што је плав.

И хвала, ево, што имам говор.

И гледам како мили мрав.

Врста стиха је:

а) римовани осмерац;

б) римовани десетерац;

в) неримовани осмерац.

Заокружи слово испред тачног одговора.

17. У наведеним стиховима из песама Војислава Илића подвучи **ономатопејске речи**.

А ветар суморно звижди кроз црна и пуста поља,

И густе слојеве магле у влажни ваља до...

И старо, столетно храшће зашушти монотono

Старинску некакву песму, старински неки јад.

- 18.** Прочитај одломак из драме *Хамлет* Вилијема Шекспира. Одреди **основну тему** Хамлетовог говора.

СЦЕНА ДРУГА Велика дворана у замку.
(Улази Хамлет и неколико глумаца.)

ХАМЛЕТ: Молим вас, изговорите тај говор онако како сам вам ја показао, да вам готово клизи са језика. Али ако будете жвакали, као што чине многи ваши глумци, онда ће ми то бити исто тако пријатно као да сам општинском добошару дао да говори моје стихове.

Па немојте сувише ни тестерисати ваздух рукама, овако; него будите у свему умерени. Јер и у самој бујици, бури, или, да тако кажем, вихору страсти, морате имати и показати мере, која ће то ублажити. О како ме вређа до дна душе кад чујем каквог плећатог, разбарушеног клипана како у дроњке цепа неку страст, да би пробијао уши најјефтинијој публици у позоришту, која није ни за шта друго него за неразумљиве пантомиме или за галаму... Молим вас, избегавајте то.

Али не будите ни сувише кротки, већ нека вас учи ваше рођено осећање мере: удесите радњу према речи, а реч према радњи, и нарочито се старајте да никада не прекорачите границе природе. Јер свака таква претераност промаши основни задатак глуме, који је, у почетку и сад, био и јесте, да буде, тако рећи, огледало природе: да врлини покаже њено сопствено лице, пороку његову рођену слику, а самом садашњем поколењу и бићу света његов облик и отисак. Сад, ако се у томе претера, или не дотера, незналице ће се можда смејати, али ће паметнима бити врло мучно.

Основна тема Хамлетовог говора јесте:

- а) однос глумаца и публике;
- б) понашање публике;
- в) однос драмског дела и стварности;
- г) смисао глумачког умећа.

Заокружи слово испред тачног одговора.

19. Прочитај одломке из романа *Пеџа жена* Хенинга Манкела. Ако се у одломку дело препричава, подвучи **препричавање**, ако се дело анализира, подвучи **анализа**.

1. Полицијски инспектор Валандер се одмах по повратку са идиличног одмора у Риму укључио у потрагу за несталим пензионисаним трговцем аутомобила, љубитељем птица који пише поезију.

препричавање

анализа

2. Одлични заплети и уверљиви ликови чине овај роман врхунским трилером, који трага за одговорима на болну реалност света у којем живимо, а Хенинга Манкела једним од најгенијалнијих криминалистичких писаца данашњице.

препричавање

анализа

3. Детаљном истрагом нестанка власника једне цвећаре, коме се траг изгубио као и пензионисаном трговцу аутомобила, Валандер и његов тим полако откривају да су у питању брутална убиства.

препричавање

анализа

4. У овом роману, који говори о једном од најмучнијих, најзамршенијих и најизазовнијих случајева инспектора Валандера, сваки нови траг у откривању злочина појачава неверицу код читалаца.

препричавање

анализа

20. Прочитај текст о камелеону из Просветине *Енциклопедије* и одломке из приче *Камелеон* Антона Павловича Чехова. Затим прочитај мишљења четири ученика о томе ког је јунака Чехов имао на уму кад је причу дао наслов *Камелеон*.

Камелеон је врста гуштера; има спљоштено тело, језик ваљкаст и лепљив, при врху задебљао; језик избацује да би уловио инсекте; оба ока покреће независно једно од другог; помоћу пигментских ћелија мења боју тела под утицајем топлоте, светлости, влаге, страха и на тај начин се прилагођава околини.

Камелеон
(одломак)

– Шта је то овде? – упита Очумелов упадајући у гомилу. – Ко је викао?

– Идем ја, ваше благородство, и никог не дирам... – почиње Хрјукин, искашљавајући се у песницу – због дрва, знате, са Митричем, кад одједном овај пас, ни пет ни шест, па мене за прст!...

– Хм! Добро де... – вели строго Очумелов, накашљавајући се и мрштећи се. – Добро... чије је то псето? Ја то нећу тако оставити! Показаћу ја вама за то пуштање паса! Време је већ да обратимо пажњу на ту господу која не желе да се покорављају прописима! Кад га ребнем новчаном казном, ниткова, упамтиће он мени шта значи псето и остале животиње-скитнице! Научићу ја њега памети! Јелдирине – обрати се надзорник полицајцу – одмах да дознаш чије је псето и сачиниш записник!...

– То је, изгледа, пас генерала Жигалова – рече неко из гомиле.

– Генерала Жигалова? Хм... скини ми, Јелдирине, шињел... Страшно је врућина! Мора бити пред кишу... Само једно не могу да разумем... како је могло да те уједе? – обраћа се Очумелов Хрјукину. – Откуд ће оно да досегне до твог прста? Ово је мало куче, а ти, где каква си људина! Мора да си прст огребао, а онда ти је пало на ум да нас лажеш. Јер ти си позната сорта...

Заокружи име оне ученице која је препознала јунака по којем је прича добила наслов *Камелеон*.

Наташа:

То је Хрјукин. Очумелов га познаје и зато га назива познатом сортом, а та сорта сигурно је камелеон.

Јелена:

То је Јелдирин зато што без поговора ради оно што му претпостављени Очумелов нареди.

Мирјана:

То је Очумелов. Његов став о кривцу и власнику пса доживљава преображај јер он не жели да се замери генералу Жигалову.

Драгана:

То је непознати лик из гомиле, који се сакрио да би могао да каже ко је власник пса.

Резултат на тесту из српског језика

Напомена: Ученици НЕ попуњавају ову страну!
Ову страну попуњава Комисија!

Укупан број бодова

		,	
--	--	---	--

Број бодова за сваки задатак

Број задатка	Непопуњени	0 бодова	0,5 бодова	1 бод
1.	☐	☐	☐	☐
2.	☐	☐	☐	☐
3.	☐	☐	☐	☐
4.	☐	☐	☐	☐
5.	☐	☐	☐	☐
6.	☐	☐	☐	☐
7.	☐	☐	☐	☐
8.	☐	☐	☐	☐
9.	☐	☐	☐	☐
10.	☐	☐	☐	☐
11.	☐	☐	☐	☐
12.	☐	☐	☐	☐
13.	☐	☐	☐	☐
14.	☐	☐	☐	☐
15.	☐	☐	☐	☐
16.	☐	☐	☐	☐
17.	☐	☐	☐	☐
18.	☐	☐	☐	☐
19.	☐	☐	☐	☐
20.	☐	☐	☐	☐

Комисија:

- _____
- _____
- _____
- _____

Упиши ✕ на одговарајуће место.

Идентификациони број (Шифра ученика)	
Школа	
Место	
Презиме и име ученика	